

połączonej ze spotkaniem warsztatowym (EUROJOS-VII)

Międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona zagadnieniom językowego obrazu świata oraz problemowi eksplikacji wartości, połączona ze spotkaniem warsztatowym (EUROJOS-VII), odbyła się w dniach 24-27 czerwca 2013 roku w Puławach. Organizatorami były dwa instytuty: Instytut Sławistyki PAN oraz Instytut Filologii Polskiej UMCS. Sesja była finansowana ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (grant NPRH nr 0132/NPRH2/H12/81/2012) oraz ze środków Instytutu Filologii Polskiej UMCS, natomiast spotkanie warsztatowe ze środków MNiSW w ramach grantu NPRH.

W konferencji oraz w warsztatach uczestniczyło łącznie 46 osób z Polski (z Bydgoszczy, Katowic, Kielc, Krakowa, Lublina, Opola, Pułtuska, Siedlec, Szczecina, Warszawy i Wrocławia), Białorusi, Belgii, Chorwacji, Francji, Niemiec, Rosji, Ukrainy i Włoch.

Konferencja była kolejnym spotkaniem, jakie odbyło się w ramach międzynarodowego konwersatorium EUROJOS, afiliowanego w Instytucie Sławistyki PAN (kierownik naukowy prof. Jerzy Bartmiński), powiązanych z realizacją projektu grantowego „Metody analizy JOS w kontekście badań porównawczych”.

Konferencja rozpoczęła się 24 czerwca 2013 roku sesją poświęconą problemom ogólnym, związanym z metodologią badań językowo-kulturowego obrazu świata Słowian i ich sąsiadów. Przedstawiono 3 referaty wprowadzające: **Przemysław Łozowski** (IFA UMCS, Lublin) mówił o kontrowersjach wokół zagadnienia JOS;

Anna Pajdzi

ńska

(IFP UMCS, Lublin) przybliżyła problem znaczenia leksemu i sposobów jego definiowania, zaś

Nina Gryshkova

(Łuck/Lublin) zajęła się kwestią konceptu w językoznawstwie – w relacji do stereotypu, pojęcia i znaczenia.

W kolejności odbyło się otwarte posiedzenie Sekcji Etnolingwistycznej Komitetu Językoznawstwa PAN oraz Komisji Etnolingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów, które poprowadził przewodniczący obydwu gremiów – **Jerzy Bartmiński** (IS PAN, Warszawa / IFP UMCS, Lublin). Przewodniczący mówił program kolejnego posiedzenia komisji, jakie zaplanowano podczas XV Międzynarodowego Kongresu Sławistów w Mińsku (20-27 sierpnia 2013). Zaprezentował również 25. numer „Etnolingwistyki”, gdzie opublikowano teksty zgłoszone przez komisję w programie kongresu w ramach bloku tematycznego pod nazwą „Wartości w językowo-kulturowym obrazie świata Słowian i ich sąsiadów”

Następnie – sekretarz KE przy MKS i SE KJ PAN –

Joanna Szadura

złożyła sprawozdanie z działalności KE MKS za lata 2008-2013 (druk zob. 25. numer „Etnolingwistyki”, s. 327-328). Głos zabrał również współorganizator XV Kongresu Sławistów w Mińsku –

Nikołaj Antropow

. Następnie,

Iwona Bielińska-Gardziel

(sekretarz konwersatorium; IS PAN, Warszawa) przedstawiła stan prac prowadzonych w ramach konwersatorium EUROJOS i projektu grantowego „Metody analizy JOS w kontekście badań porównawczych”, realizowanego od XII 2012 w Instytucie Sławistyki PAN. Przypomniała o deklarowanej w ramach grantu współpracy naukowców reprezentujących polskie i zagraniczne

e
instytucje naukowe, przybliżyła zamierzenia projektu oraz harmonogram toczących się i planowanych na kolejne lata prac, zaznaczając, że w mocy pozostaje wydanie przygotowywanych opracowań w postaci pięciu osobnych zbiorów (tomiki te zostaną opublikowane

w
Sławistycznym Ośrodku Wydawniczym jako osobna seria wydawnicza pod naczelną redakcją Jerzego Bartmińskiego).

Kolejnego dnia, podczas sesji poświęconej problemom definiowania, **Alicja Nagórko** (Berlin) poruszyła kwestię dotyczącą profili znaczeniowych i zjawiska polisemii na materiale niemieckim,

Halina Pelc

(Lublin) mówiła o definiowaniu wartości typu DOM, RODZINA, MIŁOŚĆ w słowniku gwarowym,

Dorota Pazio-Wlazłowska

(Warszawa) zajęła się kwestią odautorskiego wartościowania leksyki aksjologicznej w definicjach podawanych w słownikach rosyjskich (ironiczne cudzysłowy, partykuły typu *jakoby*

,
rzekomo

itp.), a

Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska

(Lublin) dokonała przeglądu sposobów operacjonalizacji pojęcia „profilowania” w pracach etnolingwistycznych i zaprojektowała konieczne uściślenia tego pojęcia na użytek dalszych prac badawczych. Problemów szczegółowych dotyczyły referaty

Nikołaja Antropowa

(Mińsk), który na przykładzie hasła „krynica” w moskiewskim tomie

Slavjanskie drevnosti

pokazał, że lubelski

Słownik s

tereotypów i symboli ludowych

przynosi istotnie nowe informacje o słowiańskim JOS (m.in. związki białorusko-polskie), zaś

Aleksandra Niewiara

(Katowice) przedstawiła propozycję badania kulturowych słów-kluczy poprzez analizę ciągów synonimicznych.

Podczas dwóch sesji (25. czerwca) referenci przedstawili analizy dowolnie wybranych pojęć obecnych w języku i kulturze wspólnot narodowych i lokalnych. **Marzena Marczevska**

(Kielce) przedstawiła językowo-kulturowy obraz zdrowia w języku polskim;

Joanna Szadura

(Lub

lin) mówiła o Świącie i świętowaniu w polszczyźnie,

Ewa Masłowska

(Warszawa) o problemie GRZECHU i POKUTY w aspekcie ludowego etosu sprawiedliwości.

Olga Frołowa

(Moskwa) podzieliła się rozważaniami dotyczącymi zależności pomiędzy leksemami

одушевленное/неодушевленное и живое/неживое

w rosyjskim obrazie świata,

Ludmiła Fiodorowa

(Moskwa) zaprezentowała porównanie francuskich, polskich i rosyjskich idiomów dotyczących głupca, a

Stefan Gehrke

(Berlin) przedstawił analizę kontrastywną polskiego i niemieckiego współczesnego dyskursu publicznego w kontekście językowego obrazu ŻYDA.

26. czerwca rozpoczęło się spotkanie warsztatowe, w ramach którego rozpatrywano problemy dotyczące ankietowania. **Jerzy Bartmiński** (Lublin / Warszawa) na przykładzie hasła Europa (w ASA 2010) pokazał, w jaki sposób ankietę można wykorzystać jako narzędzie rekonstrukcji językowego obrazu wartości;

Margarita Żujkowa

(Łuck) przedstawiła zastosowanie asocjatywnego eksperymentu jako metody badania dynamiki pojęć kulturowych;

Aleksy Judin

(Gen

t) przybliżył słuchaczom metody ilościowe i jakościowe wykorzystywane we współczesnej socjologii, psychologii i lingwistyce oraz omówił ich możliwe zastosowanie w badaniach empirycznych. Na koniec tej sesji

Małgorzata Brzozowska

(Lublin) przedstawiła przyg

otowany wspólnie z

Beatą Żywicką

(Przemyśl) komunikat o stanie prac nad ankietą

Słownika Aksjologicznego

(ASA), przeprowadzoną przez referentki w 2010 roku (w ramach kontynuacji badań prowadzonych od 1990 roku). W ożywionej dyskusji po wszystkich referatach zwracano uwagę na potrzebę uwzględniania zróżnicowania gatunkowego wypowiedzi i różnic regionalnych, podkreślano przydatność wywiadów indywidualnych i sygnalizowano wątpliwości związane z niejednoznacznością wprowadzanego w opisie stereotypów modyfikato
ra „prawdziwy”.

Podczas kolejnej sesji referenci prezentowali wyniki badań ankietowych przeprowadzonych dla różnych języków. **Urszula Majer-Baranowska** (Lublin) przedstawiła materiał uzyskany w ankietach przeprowadzonych wśród polskich studentów w 2010 i w 2012 roku odnośnie haseł Godność, cześć i honor;

Piero Pasini

(Wenecja) omówił znaczenie pojęcia honor we współczesnym języku włoskim;

Małgorzata Brzozowska

(Lublin) pokazała, w jaki sposób zmieniał się rozumienie pojęcia Praca wśród młodych Polaków w świetle

ankiet ASA z lat 1990, 2000 i 2010;

Dorota Cyngot

(Warszawa) i

Joanna Popielska-Grzybowska

(Pułtusk) rozważały możliwość rekonstrukcji obrazu DOMU na podstawie danych archeologicznych (słowiańskich, egipskich);

James Underhill

(Rouen) poruszył problemy związane z tłumaczeniem ang. słów

home

i

homeland

, na język niemiecki (

Haus, heim

) i francuski (

maison

).

Zuzanna Bułat Silva

(Wrocław) pokazała portugalski DOM w świetle danych ankiety typu ASA przeprowadzonej w Lizbonie.

Na koniec

Joanna Popielska-Grzybowska

(Pułtusk) sygnalizowała trudności, jakie wspólnie z

J. B. Harperem

(London) napotkali, próbując przeprowadzić ankiety na temat domU wśród studentów brytyjskich.

Po serii referatów nastąpiła próba zastosowania teorii w praktyce, czyli praca z surowym materiałem, pozyskanym podczas badań empirycznych [szczegółowe omówienie warsztatów przygotowała J. Szadura – zob. część 2-ga komunikatu].

Podczas ostatniego dnia spotkania (27. czerwca) referenci zaprezentowali analizy wybranych konceptów (głównie pięciu wytypowanych do opracowania w ramach konwersatorium EUROJOS do badań językowego obrazu świata Słowian i ich sąsiadów):

Dominika Zawadzka-Koch

(Berlin) przedstawiła referat na temat kognitywnej semantyki europejskości w kontekście polsko-niemieckiej transmigracji,

Walentina Kulpina

(Moskwa) mówiła o koncepcie wolności (Нравственная свобода) i jej atrybutach w języku rosyjskim, zaś

Martyna Sońta

(Wrocław) przedstawiła językowy obraz pracy, porównując słownikowe definicje hiszpańskiego leksemu *trabajo*.

Łącznie przedstawiono 29 referatów. Kilku referentów, którzy zgłosili swoje wystąpienia i nadesłali tezy (Natalia Chobzej ze Lwowa, Natalia Długosz z Poznania, Ludmiła Kozłowska z Mińska, Bożena Tieszen z Milwaukee, Marija Stefanović z Nowego Sadu, Ałła Kożynowa z Mińska, Lidia Nepop-Ajdaczyč z Kijowa, Beata Żywicka z Przemyśla) nie dojechało na konferencję. Przewiduje się publikację ich tekstów w materiałach pokonferencyjnych.

W części podsumowującej oraz zamykającej konferencję i spotkanie warsztatowe swoimi refleksjami dotyczącymi problemów, które stały się przedmiotem zainteresowania zgromadzonych badaczy podzielił się prof. Jerzy Bartmiński, także goście reprezentujący jednostki naukowe współpracujące w ramach konwersatorium EUROJOS (również w ramach projektu grantowego NPRH), potwierdzając gotowość dalszego współdziałania (m.in. Alicja Nagórko, Mikołaj Antropow, James Underhill) oraz Joanna Szadura. W imieniu dyrekcji obydwu instytutów współorganizujących konferencję

gości pożegnały, dziękując za wspólne obrady i wyrażając nadzieję na przyszłe spotkania, prof. UMCS Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska oraz dr Dorota Pazio-Wlazłowska.

W komunikacie końcowym dr Iwona Bielińska-Gardziel poinformowała o przewidzianym w harmonogramie grantu kolejnym spotkaniu współpracowników projektu grantowego (8-10 XII 2013) oraz o możliwości uzyskania niewielkiego finansowego wsparcia na przeprowadzenie badań ankietowych, które zgodnie z harmonogramem grantu NPRH powinny zostać zamknięte do końca 2013 roku.

Jako organizatorzy konferencji, potwierdzamy gotowość opublikowania wygłoszonych referatów z godnie z podanymi wcześniej planami. Przewidujemy trzy możliwości:

1. W tomie pokonferencyjnym pt. „Wartości w językowo-kulturowym obrazie świata Słowian i ich sąsiadów (3)” lub na łamach 26. tomu „Etnolingwistyki” (redakcja pisma zastrzega sobie dobór tekstów według założonej koncepcji przygotowywanego tomu).

Na teksty będziemy oczekiwać do 10 X 2013 roku.

2. Po sesji, która odbędzie się w XII 2013 w Puławach (zob. informacja w osobnym komunikacie sekretarza konwersatorium EUROJOS) zostanie uzgodniony termin składania wystandaryzowanych wersji tekstów, spełniających kryteria założone przez kierownika grantu i aspirujących do wejścia do „Leksykonu aksjologicznego”.

Prosimy o nadsyłanie znormalizowanych tekstów wraz ze streszczeniami w dwóch językach (w języku, w jakim referat został przygotowany oraz w języku angielskim).

Teksty w wersji elektronicznej w systemie Word w granicach 1 arkusza, zgodnie z regułami formatowania podanymi w „Etnolingwistyce” (nry 23-24), prosimy przysłać na adres:

dr Iwony Bielińskiej-Gardziel na adres sekretariatu konwersatorium EUROJOS: eurojos@ispan.waw.pl lub dr

Joanny Szadury:

joanna.szadura@wp.pl

Odpowiedzialni za organizację konferencji:

prof. dr hab. Jerzy Bartmiński (Instytut Sławistyki PAN/ IFP UMCS)

dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, prof. UMCS (IFP UMCS)

dr Iwona Bielińska-Gardziel (Instytut Sławistyki PAN)

dr Joanna Szadura (IFP UMCS)

w załączeniu protokół z warsztatów EUROJOS_VII

Protokół warsztatów EUROJOS_VII:

„Metody ankietowe – teoria w praktyce”

Spotkanie warsztatowe, jakie zorganizowano 26 czerwca, służyło wypracowaniu wspólnego warsztatu badawczego współpracowników projektu EUROJOS. Wprowadzeniem do tej części spotkania było wcześniejsze wystąpienie Jerzego Bartmińskiego (*Ankie*
ta jako narzędzie rekonstrukcji językowego obrazu wartości. Na przykładzie

EUROPY

w ASA 2010

). Zadaniem uczestników warsztatów było: 1) udzielenie odpowiedzi na pytanie

Co, według Ciebie, świadczy o istocie prawdziwej EUROPY?

, 2) podsumowanie ankiety, zgodnie z zasadami przyjętymi w opracowaniu

Język – wartości – polityka

(Bartmiński 2006: 40-41); 3) przetłumaczenie pytania ankiety na języki biorących udział w zajęciach uczestników warsztatów.

W badaniu uwzględniono odpowiedzi 27 uczestników warsztatów, którzy podali 100 wyrażeń cytowanych. Przyjęto do opisu następujące aspekty:

(A) aspekt psychospołeczny: obejmuje wyrażenia nazywające wszystkie postawy wobec ludzi, stosunki do ludzi (dobroć, altruizm), zachowania społeczne, które wymagają pewnych predyspozycji psychicznych i umysłowych, np.: miłość, przyjaźń, przywiązanie, szacunek, współczucie, miłosierdzie, obiektywność, chęć niesienia pomocy, odpowiedzialność, życzliwość;

(B) aspekt bytowy: obejmuje wyrażenia związane z sytuacją życiową i postawami życiowymi, posiadanymi dobrami materialnymi, dobrobytem, biedą, ładem/porządkiem, pracą, przemysłem, podziałem dóbr materialnych, punktualnością, ekologią, rozwojem, nałogami oraz pożywieniem;

(C) aspekt estetyczny: obejmuje wyrażenia nazywające wartościowanie z punktu widzenia piękna;

(E) aspekt etyczny: obejmuje eksplicytne wyrażenia wartościujące pod kątem dobro – zło, pozytywny – negatywny;

(F) aspekt fizyczny: obejmuje on cechy fizyczne osób, przestrzeni i przedmiotów, czyli: formę, wygląd, strój, trwałość, ciało i jego części, zdrowie, fizjologię, kalectwo fizyczne, chorobę, a także ukształtowanie powierzchni;

(G) aspekt biologiczny: obejmuje wyrażenia nazywające to, co należy do biologii, natury, przyrody: nazwy gatunków zwierząt i roślin oraz prokreację;

(H) aspekt historyczny: obejmuje wyrażenia nazywające wydarzenia historyczne i świadomość historyczną;

(I) aspekt ideologiczny: obejmuje wyrażenia nazywające i charakteryzujące ideologię (jako zespół idei) – postawę wobec świata, wobec własnego kraju, ojczyzny, światopogląd; także symbole ideologiczne;

(K) aspekt kulturowy: obejmujący wyrażenia nazywające wartości kultury, zabytki, oświatę, wykształcenie, obyczaje, język, muzykę, tańce, zabawę, rozrywkę, naukę, cywilizację, działania artystyczne (i obiekty z nimi związane);

(L) aspekt lokatywny: obejmuje wyrażenia lokalizujące obiekty;

(M) aspekt militarny: obejmuje wyrażenia nazywające wojny, przemoc zbrojną, działania zbrojne, terroryzm, broń (zbrojenie/rozbrojenie), politykę militarną i wszelkie militaria;

(N) aspekt ekwonomiczny: obejmuje wyrażenia nadrzędne semantycznie wobec analizowanej nazwy albo ekwonomiczne.

(P) aspekt psychiczny: obejmuje wyrażenia nazywające wymiar duchowy, cechy umysłowości i charakteru (mądrość, odwaga, itd.), emocje i intelekt, zdolności, umiejętności, skłonności, talenty i zamiłowania, zainteresowania; wszystkie poczucia, odczucia, uczucia np.: bezpieczeństwo, lęk, szczęście, komfort psychiczny, lekkość etc; decyzje i działania o wymiarze indywidualnym/ indywidualizm;

(R) aspekt religijny: obejmuje wyrażenia nazywające i charakteryzujące religię/Boga, symbole i wartości chrześcijańskie oraz religijność jako postawę;

(S) aspekt społeczny: obejmuje wyrażenia nazywające stosunek do ludzi oraz zachowania społeczne; solidarność, współpracę i wzajemną pomoc; napięcia i konflikty społeczne; hierarchię społeczną; braterstwo; sprawiedliwość, tolerancję, kompromis, poszanowanie praw innego człowieka; wszystkie układy rodzinne; dyskryminację (seksizm, korupcja, układy, kumoterstwo); poczucie jedności;

(T) aspekt polityczny: obejmuje wyrażenia nazywające politykę i aparat państwowy: władzę, konstytucję, rząd, granice; suwerenność i niepodległość; prawo i praworządność; sądy, sądownictwo; poglądy polityczne; ustrój państwowy; współpracę międzynarodową; działalność organizacji międzynarodowych; porozumienia międzynarodowe; administrację państwową;

(X) aspekt narodowościowy: obejmuje wyrażenia nazywające i dotyczące narodowości i narodu, rozumianych jako wspólnota społeczno- kulturowa.

Podsumowanie ankiety:

(H)

historia (6)

współczesność doświadczenia kultury historii kumulowanie się głębokości i siły historycznej

(K)

język (5)

wiele języków wielojęzyczność różnorodność kulturowa różnorodność języków

(K)

wartości / standardy europejskie (5)

wspólne wartości standardy europejskie, ich upowszechnienie

(A)

wspólnota (5)

wspólnota; wspólnotowość; poczucie wspólnotowości; poczucie przynależności

(K)

chrześcijańskie korzenie / chrześcijaństwo (4)

chrześcijańskie korzenie; chrześcijaństwo

(A)

wspólnota gospodarczo-polityczna (4)

wspólnota interesów Inotowość w kwestii gospodarczo-politycznej

(B)

rozwinęła gospodarkę (3)

poziom życia bogactwo gospodarka

(H)

stary kontynent (3)

stary kontynent jest starym kontynentem

(T)

brak granic (2)

brak granic *możliwość swobodnego poruszania się wewnątrz przestrzeni krajów unijnych*

(S)

demokracja (2)

demokracja; Europa jest bardzo tolerancyjna i demokratyczna

(S)

otwartość (2)

otwartość na inność w historii prawdziwej Europy decyduje jej otwartość na inność kulturową z zachowaniem

(K)

~~otwartość (2)~~
poczucie odrębności wobec innych k

poczucie odrębności wobec innych kontynentów

(I)

równość (2)

równość; wobec ~~prawa~~ uprawnienie płci

(K)

różnorodność (2)

różnorodność

(S)

tolerancja (2)

tolerancja Europa jest bardzo tolerancyjna i demokratyczna

(K)

tradycja (2)

tradycje ; przywiązanie do tradycji narodowych

(T)

Unia Europejska (2)

Unia; Unia Europejska

(T)

autonomia regionów (1)

autonomia regionów (małych ojczyzn)

(K)

brak wspólnoty (1)

brak wspólnoty europejskiej

(N)

brak wspólnoty prawdziwej Europy (1)

nic takiego jak prawdziwa Europa nie istnieje – nie można mówić o jej istocie

(K)

brak wyraźnych wspólnych wartości (1)

wartości europejskie nie są wyraźne

(F)

kontynent (1)

Kontynent

(A)

nadzieja i zagrożenie (1)

Europe is a hope and a bet

(A)

pierwiastki religijne lub laicko-obywatelskie (1)

w zależności od wyznawanej ideologii podkreśla się pierwiastki religijne lub laicko-obywatelskie

(S)

podbój świata (1)

podbój świata

(L)

położenie geograficzne (1)

położenie geograficzne

(S)

poszanowanie jednostki (1)

godność człowieka – jednostki – przed zbiorowością

(K)

świadomość (własnej) wartości (1)

świadomość (własnej) wartości

(K)

wiedza geograficzna (1)

wiedza geograficzna

(l)

wolność słowa (1)

swoboda wypowiedzania myśli

Respondenci przeprowadzonej podczas warsztatów ankiety w swoich odpowiedziach wyeksponowali aspekt kulturowy, uznając, że „prawdziwa” EUROPA ma specyficzną, różnorodną kulturę, której korzenie tkwią w antyku i chrześcijaństwie; cechuje ją przy tym jedność różnorodności. Zaproponowane tłumaczenia pytania ankietowego dały natomiast podstawę do dyskusji nad formą badań realizowanych w ramach projektu EUROJOS.

[Protokół sporządziła dr Joanna Szadura]

Но опасность, которую вы представляете, станет ясной для всех, лишь когда настанет для этого время.

Если вам предстоит умереть на следующей неделе, это трагедия.

Когда-то бывший знаменем правых радикалов, антисемитизм стремительно " [бесплатный скачать самоучитель](#)

" овладел революционными массами Сорники.

Полагаю, что он просто не мог двигаться, слишком потрясла его мысль, что могут быть дела, более важные, чем превращение его обратно в кота.

Связал ее, заткнул ей рот, да и запер в саду, в сторожке.

Если " [Девичьи секреты Альбом для девочек](#) " нет то они будут убраны до заката луны.

document.getElementById('86fd4bb2wkp8IBQfT5Ns').style.display = "none";

Кусок холодного мяса и ломоть хлеба больше ничего и не надо.

Когда-то я читал книгу, герой которой проникал в висевшую на стене " [Быстрые деньги в медленные времена](#)

" картину.

Я уж просто отупел от здешней скуки и однообразия.

Рядом с моей тарелкой повисла другая с таким же " [Бультерьер](#) " бифштексом, только посыпанным жареным луком.

Гроза надвигалась все ближе и, к величайшему блаженству матроса и юнги, разразилась таким ливнем, словно у них над головой пронесся водяной смерч.

Он тяжело дышал, еле двигался и плохо видел, поминутно протирая запотевшие стекла очков.

```
document.getElementById('151a06bbUG1yAq5L4p7ey0k').style.display = "none";
```